

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA MAKALESİ

## 2023 Türkiye Cumhurbaşkanlığı Seçiminde Üniversite Öğrencilerinin Oy Verme Eğilimi: Nitel Bir İnceleme

### Voting Tendency of University Students in the 2023 Presidential Election of Türkiye: A Qualitative Study

Gökçe ÖZKILIÇCI\*

Merve Hazer YİĞİT UYAR\*\*

#### Özet

Bu çalışma, Mayıs 2023'te yapılan Türkiye Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oy kullanma hakkına sahip olan üniversite öğrencilerinin hangi cumhurbaşkanı adayını desteklediklerini ve o adayı desteklemelerinin ardında yatan nedenleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda İstanbul'da üniversite eğitime devam eden 448 katılımcıya ulaşılmıştır. Katılımcıların Cumhurbaşkanı adaylarını tercih sebepleri oy verme davranışı ve başkanlaşma alan yazını çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışmada MAXQDA programı kullanılmıştır ve çalışma nitel analiz yöntemi ile değerlendirilip değişkenler arasında çeşitli ağ haritası analizleri ile desteklenmiştir. Analizler sonucunda cumhurbaşkanı tercihlerinin gelir, yaş ve cinsiyet değişkenleri bakımından farklılaşmadığı ancak oy verme nedenlerinin birbirinden farklılaştığı tespit edilmiştir. Kemal Kılıçdaroğlu için "değişim" ve "sebebi yok"; Recep Tayyip Erdoğan ve Muharrem İnce için "kişisel özellikler" ve "ideoloji"; Sinan Oğan için ise "ekonomi" ve "kararsızlık" söylemleri ön plana çıkmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular oy verme davranışı alanında çalışacak araştırmacılara ve siyaset bilimi ile ilgilenen kişilere yeni bir bakış açısı sağlamayı hedeflemektedir. Özellikle hedeflediği seçmen kitlesini yakından tanımak ve onlara uygun propaganda stratejileri geliştirmek isteyen siyasetçiler ve siyasi partiler için de bu çalışmanın katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

**Anahtar Kelimeler:** Oy Verme Davranışı, Siyasi Liderlik, Nitel Araştırma, Siyaset Psikolojisi, Siyasal İletişim

#### Abstract

This study aims to reveal which presidential candidate university students, eligible to vote in the May 2023 Turkish Presidential Elections, support and the reasons behind their preferences. In this

\* Dr. Öğr. Üyesi, Fenerbahçe Üniversitesi, gokce.ozkilicci@fbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6451-7952

\*\* Dr. Öğr. Üyesi, Fenerbahçe Üniversitesi, merve.yigit@fbu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2412-2494

**How to cite this article/Atıf için:** Özkılıççı, G. ve Yiğit Uyar, M.H. (2025). 2023 Türkiye Cumhurbaşkanlığı Seçiminde Üniversite Öğrencilerinin Oy Verme Eğilimi: Nitel Bir İnceleme. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 13(1), 23-50. DOI: 10.14782/marmarasbd.1560613



context, data were collected from 448 participants pursuing their university education in Istanbul. The participants' reasons for supporting specific presidential candidates are analyzed within the framework of literature on voting behavior and presidentialisation. The study employed MAXQDA software for qualitative analysis and included various network map analyses between variables. The analysis revealed that presidential preferences did not vary significantly based on income, age, or gender. However, the reasons for voting differed among candidates. For Kemal Kılıçdaroğlu, the reasons cited were "change" or "no reason"; for Recep Tayyip Erdoğan and Muharrem İnce, "personal characteristics" and "ideology" were prominent; and for Sinan Oğan, the key factors were "economy" and "indecision." The findings aim to provide a fresh perspective for researchers in the field of voting behavior and political science. Additionally, this study is expected to contribute to politicians and political parties seeking to understand their target voter base and develop effective propaganda strategies.

**Keywords:** Voting Behavior, Political Leadership, Qualitative Research, Political Psychology, Political Communication

## 1. Giriş

Oy verme davranışı araştırmaları başta siyaset bilimi olmak üzere çeşitli disiplinlerde uzun süredir en fazla dikkat çeken konu olma özelliğini korumuştur. Katılımcı sisteme sahip bir demokratik ülkenin aktif ve ilgili bir vatandaşı olmanın önemli ve sürekli görevlerinden biri seçim sürecine katılmaktır (Laughland-Booş, Skrbış & Ghazarian, 2018; Ohme, Vreese & Albaek, 2018). Lau ve Redlawsk'ın (2006) da vurguladıkları üzere demokrasinin nasıl işlediğini bilmek için seçmenlerin nasıl karar verdiğini anlamak da aynı derecede önemlidir. Psikolojik, sosyolojik ve ekonomik koşullar da dahil olmak üzere çeşitli unsurların seçmenlerin tercihlerini etkilediği ortadadır. Bunları göz önünde bulundurarak seçmen tercihlerini anlamak için çaba sarf etmenin çok önemli olduğu ileri sürülebilir. Sadece seçmeni anlamak yeterli olmamaktadır. Aynı zamanda adaylar ve en önemlisi de seçmen ve adaylara arasındaki ilişkiler kapsamlı bir şekilde ele alınmalıdır.

Gençlerin oy verme davranışlarını inceleyen araştırmalar ağırlıklı olarak gençlerin seçim günü sandığa gitme olasılığına ve onların karar alma süreçlerini açıklama konusuna odaklanmamışlardır (Laughland-Booş vd., 2018). Özellikle siyasi kimliğini oluşturma sürecindeki yeni seçmenlerin karar alma süreçlerindeki gerekçelerini ve motivasyonlarını belirlemek önemlidir. Castells'in (2010) vurguladığı gibi bilgi teknolojisinin yaygın hâle gelmesi, kentleşme, sekülerleşme ve küreselleşme gibi sosyal ve politik süreçler, çoğulculuğun yanı sıra insanlar arasında yeni ittifakları ve ayrımları beraberinde getirmektedir.

Oy verme davranışı birey, toplum ve siyasetçi arasındaki ilişkinin niteliğini ortaya koyması bakımından önemlidir (Heywood, 2011). Oy verme davranışı neticesinde seçmenler kendilerini en iyi temsil edeceğini düşündükleri siyasetçileri seçmekte ve halk adına karar alıcıları belirlemektedirler (Göksel & Çınar, 2011). Bir toplumun demokratik olup olmadığı pek çok göstergeden yola çıkılarak anlaşılabilir. Bunlardan biri de seçmenlerin siyasal katılımın bir biçimi olarak oy verme davranışı göstermeleridir. Seçime katılım oranları incelendiğinde Batılı ülkelere kıyasla Türkiye'nin oldukça yüksek düzeylere ulaştığı görülmektedir. Özellikle 1980 sonrasındaki seçimlere ilişkin istatistikler incelendiğinde seçimlere katılım oranının %80'in altına [2002

seçimleri dışında (%79,1)] düşmediği görülmektedir. Bu durum Türkiye’de seçmen davranışlarını anlama konusunda çaba sarf edilmesi gerektiğinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Karmaşık bir yapısı olan oy verme davranışı, bireylerin kendi görüşlerini ifade etmeleri için en önemli ve en pratik siyasal katılım biçimidir. Alan yazında oy verme davranışında etkili olan pek çok bileşenin varlığı tespit edilmiştir. İzleyen bölümde öncelikle oy verme davranışı ile ilgili alan yazına değinilecek, ardından araştırmadan elde edilen veriler ve araştırmanın yöntemi aktarılacaktır. Bulgular ve tartışma bölümünde konu, hipotezler ve bulgular tartışmaya açılacaktır. Son olarak araştırma sonucunda elde edilen bulguların ne anlama geldiği değerlendirilecek ve gelecek çalışmalar için önerilerde bulunulacaktır.

## 2. Alan Yazın Taraması

Türkiye genç ve dinamik bir nüfusa sahiptir. Bu durum gençlik araştırmaları yapılması bakımından araştırmacılara önemli bir avantaj sağlamaktadır. Gençlerin siyasi tercihleri sadece araştırmacılar için değil aynı zamanda onların dikkatlerini çekmeye çalışan siyasetçiler açısından da önemlidir. Siyasetçiler, genç seçmenleri etkileyerek onların oylarını almak için politikalar ve söylemler geliştirmektedirler. Sayısal olarak bakıldığında seçmen kitlesinin ciddi bir kısmını teşkil eden genç seçmenler Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili seçim sürecinde de fazlasıyla gündem olmuştur. Bu durum, gençlerin oy verme motivasyonlarını anlamak için yapılan çalışmaların önemine dair ipuçları verebilir.

Gelecekteki politik sistemlerin işleyişinin en önemli belirleyicisi olan gençlerin siyaset hakkındaki bilgilerini nasıl ve nerede edindiklerinin yanı sıra siyasi tutumlarının oluşum sürecini anlamak da oldukça önemlidir (Hooghe, 2004). Türkiye’de yapılan son genel seçimler incelendiğinde özellikle 18-34 yaş aralığındaki seçmenlerin toplam seçmen sayısı içindeki oranının arttığı görülmektedir. Bu durum, genç seçmenlerin siyasetçiler açısından önemli bir grup olarak öne çıkmasına neden olmaktadır. Yurt içi seçmen istatistikleri incelendiğinde 2015 seçimlerinde 18-34 yaş grubunun toplam seçmen sayısına oranı %38,2 iken bu oran 2018 seçimlerinde %35,5’e, 2023 seçimlerinde ise %34,3’e düşmüştür (YSK, 2023). İstatistiklerin de ortaya koyduğu üzere bu yaş grubunun seçimlerin sonucunu belirlemede önemli bir yeri bulunmaktadır. Bu gerçeklikten yola çıkarak, bilhassa gençlerin siyasi eğilimleri hakkında daha fazla bilgi edinmenin geleceğe yönelik bakış açılarının oluşması bakımından faydalı olabileceği düşünülebilir.

Üniversite öğrencileri arasındaki çeşitlilik ve üniversite eğitiminin yaygınlaşması siyasal davranışları önemli ölçüde etkileyebilir. Bu bağlamda, eğitim düzeyi, bireylerin siyasal katılımı ve tutumları üzerinde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Eğitim, bireylerin siyasal katılımını etkileyen en güçlü tahmin edicilerden biri olarak kabul edilmektedir (Gidengil vd., 2017). Eğitim, bireylerin siyasal bilgi edinme ve bu bilgiyi kullanma yeteneklerini artırırken, aynı zamanda siyasal katılımı teşvik eden bir ortam yaratmaktadır (Easterbrook, Kuppens & Manstead, 2015; Weakliem, 2002). Dahası, eğitim sosyal hareketlilik için bir mekanizma görevi görerek farklı geçmişlere sahip bireylerin siyasal katılım için gerekli becerileri ve bilgiyi edinmelerine olanak

tanımlanmaktadır (Brand, 2010; Fobel & Kolleck, 2021). Bu nedenle farklı sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel arka planlardan gelip bir arada eğitim gören gençlerin siyasal tutumlarının oluşumunu ve dönüşümünü incelemek dikkate değer bir çaba olarak düşünülmelidir.

Modern demokratik yönetimlerde gençlerin oy verme davranışları en mühim meselelerinden biri olarak karşımıza çıkmakta ve dikkati çekmektedir. Sadece toplumsal değil bireysel düzeyde de demokratik süreçlerin iyi ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için gençlerin siyasal katılımı kritik bir role sahiptir (Kahne & Middaugh, 2008). Öne çıkan çalışmalarda çoğunlukla eğitim düzeyi, toplumsal etkileşim ile medya tüketiminin gençlerin siyasetle ilişkilendirilmesinde, belirleyici olduğu görülmektedir (Zukin vd., 2006). Gençlerin oy verme oranlarının genellikle daha düşük olduğu için, bahsi geçen grubun siyasal katılımının arttırılması gerektiği hususunda çalışmalara ve tartışmalara geniş yer verilmektedir (Blais & Dobrzynska, 1998). Öte yandan, gençlerin siyasete bakışı ve siyasete katılım biçimleri dijitalleşmenin özellikle de sosyal medyanın etkisiyle birlikte değişim göstermektedir (Bennett & Segerberg, 2012). Gençlerin bilgiye ulaşım biçimleri internet ve sosyal medya platformlarıyla değişmekte ve dönüşmekteyken bu durum yeni siyasal katılım fırsatları yaratmakta ve bu alanı genişletmektedir (Boulianne, 2009). Siyasal bilgi ve katılım düzeylerinin gençlerin oy verme davranışları üzerinde nasıl etkili olduğunu inceleyen alan yazın mevcuttur (Galston, 2001). Bu makale gençlerin oy verme davranışlarını anlamak adına bu kuramsal yaklaşımlar yoluyla tartışmayı ve halihazırda varolan alan yazın üzerinden genel görüş ve eğilimleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Oy verme davranışıyla ilgili alan yazına bakıldığında çeşitli yaklaşımlar karşımıza çıkmaktadır. Bunlar; seçmen tercihlerinin bireylere ait sosyal kimlikler (sınıf, coğrafya, cinsiyet, din, etnik, vb.) tarafından belirlendiğini öne süren “sosyolojik yaklaşım” (Berelson, Lazarsfeld & McPhee, 1986); seçmenin herhangi bir politik aktöre veya partiye yönelik geliştirdiği psikolojik bağlılığı vurgulayan “sosyo-psikolojik yaklaşım” (Campbell vd., 1960); ekonomi iyi gittiğinde hükûmetin onaylandığı, kötü gittiğinde ise cezalandırıldığı şeklinde özetlenebilecek “ekonomik (rasyonel) oy verme yaklaşımı” (Downs, 1957) ve son olarak seçmenlerin, bekledikleri yarar çerçevesinde oy verdikleri partiyi veya adayı destekledikleri “stratejik yaklaşım” olarak sıralanabilir (Gschwend, 2004). Daha önceden de vurgulandığı üzere oldukça karmaşık bir süreç olan oy verme davranışının yukarıda bahsedilen yaklaşımlarla sınırlandırılması düşünülemez. Siyasal toplumsallaşma sürecinde etkili olan aktörlerle iletişimin düzeyi başta olmak üzere, siyasete duyulan ilgi, sosyo-kültürel atmosfer ve geçmiş dönemlerde edinilen tecrübelerin de bu süreçte önemli rollerinin olduğu dikkate alınmalıdır.

Türkiye’de seçmenlerin genellikle rasyonel bir şekilde oy kullandığını öne süren çalışmalar mevcuttur (Çakır & Biçer, 2015; Karacaoğlu & Ozan, 2023; Özhan, 2021). Türkiye’de gençlik-siyaset tartışmalarına ve ilişkisine dair akademik alan yazına bakıldığında gençlik-siyaset tartışmaları hakkında fikir veren çalışmalara rastlanmaktadır (Çetintürk & Küçük, 2019; Erdoğan, 2010; Yentürk, 2008). Bazı çalışmalar özellikle gençlerin siyasal katılımına odaklanmıştır (Acar & Becel, 2021; Akman, 2021; Altın & Kasımoğlu, 2018; Boyraz, 2010). Z kuşağı üzerine yapılan bir çalışmada bu grupta sosyal medyanın da etkisiyle birlikte sosyo-psikolojik oy verme yaklaşımının

öne çıktığı ifade edilmiştir (Küçük & Toklu, 2020). Ayrıca yapılan diğer çalışmalarda, oy verme davranışını etkileyen faktörlerin başında lider ve vaatler ön plana çıkmıştır (Çakır & Biçer, 2015; Doğan & Göker, 2013). 2000 sonrası doğan kişileri niteleyen ve Z kuşağı olarak adlandırılan grubun üyelerinin siyasal kültürü değiştirme potansiyelini ellerinde bulundurdıklarına yönelik analizler mevcuttur (Hafizoğlu, 2021; Metropoll, 2021). Z kuşağı, X ve Y kuşağına kıyasla daha bireysel taleplere odaklı ve ideolojik aidiyetler yerine faydacı bir bakış açısına sahip olmalarının yanı sıra kendi sorunlarını ciddiyetle gündeme alan ve daha hoşgörülü partileri destekleme eğilimindedirler. Ayrıca, Z kuşağının çatışmacı üslup yerine daha yapıcı bir siyaset dilini tercih ettikleri söylenebilir (Hafizoğlu, 2021; Karacaoğlu & Ozan, 2023).

Vecchione ve arkadaşlarının (2011) vurguladığı üzere seçmenler ve siyasi liderler arasındaki nitelikler, özellikler veya değerlerdeki benzerlikler veya farklılıkların da oy verme davranışında belirleyici bir rol oynayabileceği düşünülmektedir. Bu benzerliklerin başında sosyodemografik özelliklerden olan yaş (Sevi, 2021), cinsiyet (Yalley, 2021), etnik köken (Barreto, Mario & Woods, 2005; Yalley, 2021), dinî bağlantı (Adida, Laitin & Valford, 2015) ve aynı bölgede ikamet (Coufalová, Mikula & Ševčík, 2023) gelmektedir. Ayrıca siyasi lider ile benzer kişilik özelliklerine sahip olmanın da etkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Caprara, Barbaranelli & Zimbardo, 2002; Caprara vd., 2007). Homofili olarak kavramsallaştırılan bu durumda seçmenler, kendileriyle sosyodemografik veya tutumsal özellikleri paylaşan adayları tercih etme eğiliminde olmaktadır (Coufalová vd., 2023). Küçükşabanoğlu (2021) Z kuşağının röntgenini çekmeye çalıştığı çalışmasında bu kuşakta yer alan seçmenlerin ideal siyasetçileri sosyal alanda daha fazla görmek istediklerini ve kendilerine yaşça daha yakın kişilerin kendilerini temsil etmeleri gerektiğini düşündüklerini belirtmektedir. Johnston ve arkadaşları (1992) seçmenlerin tercihlerini ve çıkarlarını daha iyi anlayan ve bunları uygulama potansiyelleri daha yüksek olan adayları tercih edebileceklerini söylemişlerdir (akt. Sevi, 2021). Yaşam tarzının ve günlük yaşam pratiklerinin oy verme davranışının arkasında yatan en önemli etken olduğunu öne süren çalışmasında Kayaoğlu (2017), kendini modern olarak tanımlayanların Cumhuriyet Halk Partisi'ne (CHP)'ye; muhafazakâr olarak tanımlayanların ise Adalet ve Kalkınma Partisi'ne (AK Parti) ve Barış ve Demokrasi Partisi'ne (BDP)'ye daha fazla oy verdiklerini tespit etmiştir.

16 Nisan 2017'de gerçekleşen halk oylaması ile 1982 Anayasası'nın 18 maddesi değişmiştir. Bu değişikliklerin en önemlilerinden biri başkanlık sisteminin gelmesidir. Poguntke ve Webb'in (2005:7) "mevcut veya olası hükümet başkanlarının kişisel nitelikleri, seçim kampanyalarının yürütülmesi için nispeten daha önemli hâle gelebilir" yorumu başkanlık sistemine geçiş yapan Türkiye için de dikkate değer bir analiz olarak düşünülebilir. Mughan'ın (2000) "başkanlaşmanın seçim yüzü" (electoral face of presidentialization) kavramsallaştırması siyasi liderlerin seçim sürecinin merkezi aktörleri hâline gelmelerini nitelemektedir. Krauss ve Nyblade (2005) başkanlaşmayı "zaman içinde kolektif hükümetten kişiselleştirilmiş hükümete doğru hareket, siyasi parti tarafından yönetilen bir hükümet ve seçim siyaseti örüntüsünden, parti liderinin daha özerk bir siyasi güç haline geldiği bir örüntüye doğru hareket" olarak tanımlamışlardır. Kısaca, başkanlaşma, özellikle parlamenter sistemlerde siyasi gücün giderek bireysel liderlerin elinde yoğunlaşmasını tanımlayan bir kavram olarak nitelendirilebilir. Bu kavram, çeşitli demokrasilerde

yönetişim ve seçim dinamiklerindeki değişiklikleri açıklamak için siyaset biliminde son yıllarda ilgi görmeye başlamıştır. Başkanlaşmanın kritik göstergelerinin başında siyasi liderin rollerindeki dönüşüm gelmektedir. Kabinelerin sahip olduğu sorumluluk ve yetkilerin giderek liderin (başkanın) elinde toplandığı bir değişim yaşanmaktadır. Bu eğilim, başbakanların genellikle kolektif yönetim yapıları pahasına daha fazla yetki kazandığı çeşitli parlamenter sistemlerde açıkça görülmektedir (Sundström, 2009; Webb & Poguntke, 2012). Örneğin İsveç'te hükümet işlerinin kabineden başbakana geçtiği ve bunun da gücün önemli ölçüde merkezileştiğine işaret ettiği gözlemlenmiştir (Sundström, 2009).

Ayvaz (2018) Türkiye'de başkanlaşma trendinin Özal ve Demirel dönemlerinde başladığını ancak Erdoğan döneminde "Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi"nin anayasal bir çerçeveye oturmasıyla birlikte oluştuğunu söylemektedir. 2018 yılında başbakanlık makamı kaldırılmış ve yetkileri, Türk hükûmet sisteminin "başkanlaştırılması" kapsamında doğrudan seçilen cumhurbaşkanına devredilmiştir. Bu tür değişiklikler, başkanlık sisteminin hem resmi hem de gayri resmi siyasi uygulamalardaki etkilerinin neler olabileceğini ve yönetim ortamını nasıl yeniden şekillendirebileceğini göstermektedir. Aynı zamanda seçmenlerin tercihleri üzerindeki etkileri de araştırmaya değer bir konu olarak gündeme gelecektir. Gençlerin mevcut sisteme yönelik neler düşündüğüne yönelik sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. 18-25 yaş arası gençlerle yapılan yakın tarihli bir çalışmada (05 Aralık 2022 – 20 Ocak 2023) katılımcıların çoğunluğu (%74,3) parlamenter sistemin Türkiye için daha uygun olduğuna dair görüş bildirmişlerdir (TGA Yönetici Özeti, 2023). Bu çalışmada, 14 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerinde katılımcıların siyasi lider tercihleri ve bu tercihleri nasıl gerekçelendirdikleri ortaya konmaya çalışılacaktır.

### 3. Araştırmanın Nitelikleri

Bu araştırma, insanların oy verme davranışlarının niteliksel doğasının ayrıntılı bir açıklamasını sağlamayı amaçlamaktadır. İnsanların siyasete aktif biçimde katılmalarının en kolay yollarından biri oy kullanma davranışı sergilemeleridir. Bu çalışma, odak noktasına üniversite eğitimine devam eden genç seçmenleri oturtmakta ve onların oy verdikleri siyasi liderleri tercih etme nedenlerini ve motivasyonlarını anlamlandırmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, 14 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerinde üniversiteli gençlerin hangi siyasi partileri ve cumhurbaşkanı adayını destekleyeceklerini belirlemek ve onların adayları destekleme motivasyonlarını ortaya koymaktır. Oldukça karmaşık bir süreç neticesinde ortaya çıkan oy verme davranışını anlamak adına ülkemizde çeşitli çalışmalar yapılmış olsa da bunların sayılarının yetersiz olduğu söylenebilir. Bu çalışma konu ile ilgili alan yazındaki eksikliği gidermeyi amaçlamasının yanı sıra nitel yöntemle yapılan bir çalışma olması bakımından da önemlidir.

### 3.1. Yöntem

Yapılan bu araştırma nitel analiz yöntemlerinden ağ haritalama modeli ile oluşturulmuştur. Çevrimiçi sorular 15.04.2023 tarihinde tam uygulamaya geçtiğinden araştırma seçim öncesi ve seçime katılan adayların henüz değişmediği dönemde yapılmıştır (M. İnce'nin adaylıktan çekilmesinden önce).

Araştırmada kullanılan nitel yöntem; sözcüklerin, sebeplerin, cevapların sıklık ve kullanım durumlarını inceleyerek veriyi anlamlı kılmak için çeşitli çıkarımların yapılmasına olanak sağlamaktadır. Bu, sınırları çizilmiş ve belirli bir çerçeve içerisinde çalışılan niteliksel bir sınıflandırma tekniğidir. Verilerin kavramla kurulan çağrışımı akabinde kategoriyi oluşturmaktadır ve buradaki temel amaç, temaları veya kategorileri birbiriyle örtüşmeyecek şekilde yapılandırmaktır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Her hâlükârda cevaplar içerisinde ayrı kategorilerde kodlar birbiriyle kesişebilir. Ayrıca toplam 2770 yanıt, nitel veri analiz yazılımı MAXQDA aracılığıyla kodlanmıştır. Soru ve cevaplara ilişkin kodlar atanarak program aracılığıyla analiz edilmiştir. Kodlar arası nedensellik ve ilişkisellik ilişkilendirilmiştir. Cumhurbaşkanlığı seçimi öncesi ilgili soruların tematik analizi 33 kodla belirlenmiştir. Bu kodlar nedensellik, demografik özellikler, cumhurbaşkanı seçimi, siyasi parti seçimi gibi ana temalarla ilgilidir. Cumhurbaşkanı adaylığı kategorisinde 5, nedensellik kategorisinde 8, siyasi parti kategorisinde 11, hane geliri kategorisinde 4, cinsiyet kategorisinde 2, yaş kategorisinde 3 farklı alt kod ve tema belirlenmiştir. Nitel analiz ile birden çok kodlayıcının ayrı ayrı kodlaması, kategorizasyonların tutarlılığını sağlamaya yardımcı olması ve böylece ölçüm hatasını en aza indirebilmesi hedeflenmiştir (O'Connor & Joffe, 2020). Araştırma aşağıdaki altı ana başlık altındaki alt başlıklar ile birlikte kodlanmış ve veriler ilgili analizlerin yapıldığı MAXQDA nitel analiz programına girilmiştir. Çift kontrollü kodlama sistematik olmayan hataların önüne geçmek için önemlidir ve farklı çalışmalarda uygulanmıştır (Altıntop, Özoflu & Özbey, 2023). Bu çalışmanın güvenilirliğini sağlamak için sorulara verilen yanıtlar hem yazar araştırmacılar hem de bağımsız araştırmacılar tarafından iki kez bağımsız olarak kodlanmıştır. Kodlama güvenliğini sağlamak adına iki ayrı kodlama arasına iki ay süre konulmuştur.

Kodlar ve ilgili açıklamaları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

**Tablo 1.** Kod Temaları ve Açıklamaları

| Kategori / Kod Teması | Alt-Kod Adı     | Sayısı | Açıklaması                                               |
|-----------------------|-----------------|--------|----------------------------------------------------------|
| Cumhurbaşkanı Adayı   | Erdoğan         | 70     | Cumhurbaşkanı Adayı                                      |
| Cumhurbaşkanı Adayı   | Kılıçdaroğlu    | 215    | Cumhurbaşkanı Adayı                                      |
| Cumhurbaşkanı Adayı   | Oğan            | 11     | Cumhurbaşkanı Adayı                                      |
| Cumhurbaşkanı Adayı   | İnce            | 87     | Cumhurbaşkanı Adayı                                      |
| Cumhurbaşkanı Adayı   | Oy vermeyeceğim | 65     | Cumhurbaşkanı Adayı                                      |
| Nedensellik           | Protesto        | 32     | Çeşitli sebeplerden seçimde protesto oy kullanımı beyanı |



|                     |                      |     |                                                                                                                                                                          |
|---------------------|----------------------|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nedensellik</b>  | Politika/İdeoloji    | 85  | İç ve dış ilişkilere ilişkin politikalar ve bireyin kendisini ait hissettiği ideoloji arasındaki ilişkileri içeren ve bu yönde oy verme davranışı sergileyen beyanlar    |
| <b>Nedensellik</b>  | Liderlik/Yönetim     | 63  | Adayın liderlik etme özelliğine ve yönetme kapasitesine yapılan vurgu ile yönetim başarısını öne çıkaran beyanlar ve bu yönde oy verme davranışı sergileyen beyanlar     |
| <b>Nedensellik</b>  | Kararsızlık          | 9   | Hangi siyasi partiye neden oy vereceğine karar veremediğini ifade eden beyan                                                                                             |
| <b>Nedensellik</b>  | Değişim              | 71  | Değişim gerekliliği üzerine çeşitli beyanlar                                                                                                                             |
| <b>Nedensellik</b>  | Güven-Dürüstlük-Umut | 74  | Adayın kişilik özelliklerine atıflar, gelecek inşasına yönelik beyanlar                                                                                                  |
| <b>Nedensellik</b>  | Sebepsiz             | 188 | Oy verilen adaya herhangi bir sebep beyan etmemek ya da sebebi olmadan oy verdiğini beyan etmek.                                                                         |
| <b>Nedensellik</b>  | Ekonomi              | 8   | Adayın ekonomik düzelmeye sağlayacağı yönünde beyan ya da ekonomi kaynaklı oy verme beyanı                                                                               |
| <b>Siyasi Parti</b> | Kararsız             | 13  | Hangi siyasi partiye oy vereceğine karar veremediğini ifade eden beyan                                                                                                   |
| <b>Siyasi Parti</b> | Diğer                | 8   | Oy verilme sayısı tek başına 3 katılımcı ve üstü olmayan diğer siyasi partiler                                                                                           |
| <b>Siyasi Parti</b> | ZP                   | 4   | Zafer Partisi                                                                                                                                                            |
| <b>Siyasi Parti</b> | Oy vermeyeceğim      | 59  | Oy vermeyeceğini beyan edenler                                                                                                                                           |
| <b>Siyasi Parti</b> | MP                   | 64  | Memleket Partisi                                                                                                                                                         |
| <b>Siyasi Parti</b> | TİP                  | 10  | Türkiye İşçi Partisi                                                                                                                                                     |
| <b>Siyasi Parti</b> | YSP                  | 3   | Yeşil Sol Parti                                                                                                                                                          |
| <b>Siyasi Parti</b> | İYİ Parti            | 16  | İyi Parti                                                                                                                                                                |
| <b>Siyasi Parti</b> | CHP                  | 199 | Cumhuriyet Halk Partisi                                                                                                                                                  |
| <b>Siyasi Parti</b> | MHP                  | 8   | Milliyetçi Hareket Partisi                                                                                                                                               |
| <b>Siyasi Parti</b> | AK Parti             | 64  | Adalet ve Kalkınma Partisi                                                                                                                                               |
| <b>Hane Geliri</b>  | 8.500 ve altı        | 31  | Hane geliri alt kategori                                                                                                                                                 |
| <b>Hane Geliri</b>  | 8.501-15.000         | 156 | Hane geliri orta-alt kategori                                                                                                                                            |
| <b>Hane Geliri</b>  | 15.001-30.000        | 157 | Hane geliri orta-üst kategori                                                                                                                                            |
| <b>Hane Geliri</b>  | 30.001 ve üzeri      | 104 | Hane geliri üst kategori                                                                                                                                                 |
| <b>Cinsiyet</b>     | Kadın                | 288 | Cinsiyet                                                                                                                                                                 |
| <b>Cinsiyet</b>     | Erkek                | 160 | Cinsiyet                                                                                                                                                                 |
| <b>Yaş</b>          | 18-22                | 303 | Bir önceki seçimlerde oy kullanmaya yaşı yetmemiş olan öğrenciler kategoriye dahil edilmiştir. Bu sebeple 22 yaş iki kategoride de mevcuttur. İlk defa oy kullanacaklar. |
| <b>Yaş</b>          | 22-29                | 108 | Bir önceki seçimlerde yaşı oy kullanmaya yetmiş olan 22 yaş ve 29 yaş arası bu kategoriye alınmıştır.                                                                    |
| <b>Yaş</b>          | 30 ve üzeri          | 37  | 30 ve üzeri katılımcı sayısı azlığı ve oy kullanım tecrübesi farkı sebebiyle de bu kategori oluşturulmuştur.                                                             |

### 3.2. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırma için dahil olma ölçütü 18 yaş ve üstü, üniversite eğitimine devam eden ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan kişiler iken; dışlanma ölçütü araştırmaya katılmaya gönüllü olmayanlar ve



oy verme hakkına sahip olmayanlardır. Buna göre, araştırmaya İstanbul ilinde ikamet eden, çeşitli fakülte ve bölümlerde okuduğu belirlenen 456 üniversite öğrencisi katılmıştır. Verdiği cevaplarda tutarlılık olmayan ve dahil olma ölçütünü karşılamayan 8 katılımcının verileri temizlenmiş ve toplamda 448 katılımcı ile çalışmanın analizi yapılmıştır. Veri toplama işlemine Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından cumhurbaşkanlığı seçimi kesin aday listesi ilan edildiği tarihten sonra yani 15 Nisan'da başlanmış ve 29 Nisan'da veri toplama işlemi sonlandırılmıştır.

Araştırma kapsamında veriler çevrim içi olarak ve kolayda örneklem yöntemi ile toplanmıştır. Depremlerden kaynaklı olarak üniversitelerde uzaktan öğretim devam ettiğinden dolayı öğrencilere bilgisayar ortamından ulaşmak daha kolay olmuştur. Siyasi tercihlerini kâğıt üzerine yazmaktan çekineceklerinden dolayı çevrim içi veri toplamanın daha sağlıklı olacağı düşünülmüştür. Verileri toplamak için çevrim içi soruları hazırlamaya izin veren Google Forms kullanılmıştır. Çalışmada veriler soruların ilgili siteye yüklenmesinden sonra ortaya çıkan araştırma linkinin, e-posta ve çeşitli sosyal medya araçları yoluyla katılımcılara ulaştırılmasıyla elde edilmiştir.

*Kişisel Bilgi Formu:* Bu formda katılımcıların demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, hane halkı geliri) ilişkin sorular yer almaktadır.

*Siyasi Parti ve Cumhurbaşkanı Tercihi ile Bu Tercihlerin Nedenlerine İlişkin Sorular:* Bu bölümde katılımcılardan 2023 Cumhurbaşkanlığı ve Milletvekili Genel Seçimlerindeki tercihlerini belirtmeleri istenmiştir. Ayrıca seçtikleri Cumhurbaşkanı adayına oy vermelerinin nedenlerini açıklamalarını isteyen açık uçlu bir soru yöneltilmiştir.

### 3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışmaya İstanbul'da yer alan farklı üniversite ve bölümlerde eğitimine devam eden %35,71 oranıyla (n=160) erkek ve %64,29 oranıyla (n=288) kadın olmak üzere toplam 448 üniversite öğrencisi katılmıştır. Çalışmanın örnekleminin % 67,63'lük kısmı 18-22 yaş (n=303), %24,11'lik kısmı 22-29 yaş (n=108), %8,26'luk kısım 30 ve üstü yaş (n=37) grubundadırlar. Hane geliri sorusuna örneklemin %6,92'si (n=31) aylık gelirlerinin 8.500 TL'nin altında olduğu, %34,82'si (n=156) gelirlerinin 8.501-15000 TL arasında olduğu, %35,05'ü (n=157) gelirlerinin 15.001-30.000 TL arasında olduğu ve %23,21'i (n=104) aylık gelirlerinin 30.001 TL ve üzerinde olduğu cevabını vermiştir.

### 3.4. Etik İzin

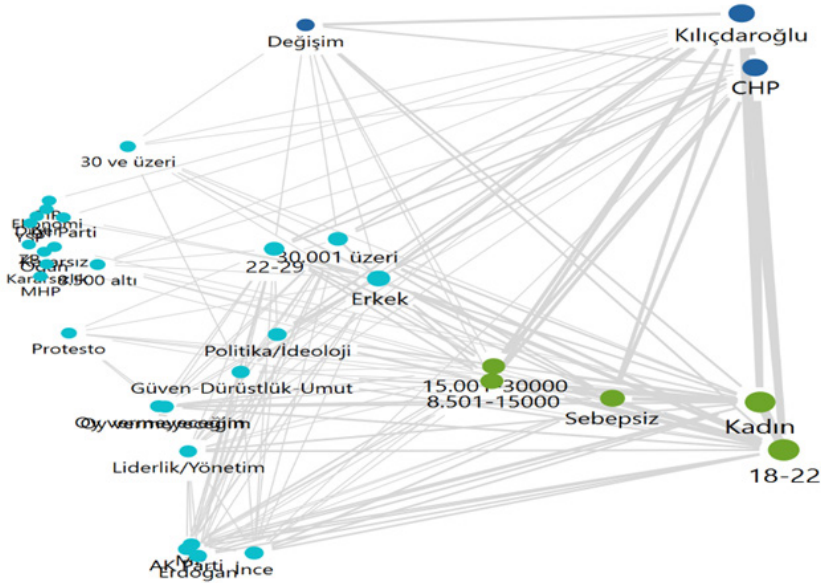
Çalışmaya başlamadan önce Fenerbahçe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurul Başkanlığı'ndan 12.04.2023 tarih ve 2023/5-2 toplantı karar numarası ile etik kurul izni alınmıştır.

## 4. Bulgular ve Tartışma

### 4.1. Tematik İlişkiler: Tüm Kodlar ve Temalar

Tüm kodlar ve temaların bir arada ağ grafiğinde gösterilmesi ilişkisellik ve soru formunu değerlendirme açısından önemlidir. Bu nedenle öncelikle soru formundan elde edilen verilerin tamamını ağ grafiğinde birleştirme üzerine odaklanılmıştır. İlgili veriler için hangi temaların bir arada kullanıldığını tespit etmek ve anlamak adına tematik kodların bir arada bulunmasını görmek değerlidir. Katılımcılar tarafından verilen yanıtlarda birçok temanın aynı anda vurgulandığı ve nedenselliğin benzer örgüde keşiştiği için pek çok temanın iç içe geçtiği görülmüştür. Aşağıdaki ağ grafiğinde gösterildiği üzere liderlik/yönetim ve politika/ideoloji 19 defa; güven-dürüstlük-umut ile politika/ideoloji 23 defa; liderlik/yönetim ve güven-dürüstlük-umut 18 defa; değişim ve güven-dürüstlük-umut 6 defa; değişim ve politika/ideoloji 5 defa; ekonomi ve politika/ideoloji 4 defa keşişmiştir.

Bu bağlamda makalemizde siyasi parti ve cumhurbaşkanı adayı tercihleri ile nedensellikleri bireylerin cinsiyet, yaş ve hane gelirinin tüm kodlar ve temalar altında birleştirildiği ağ grafiğinde Cumhurbaşkanı adaylarının tercih sebepleri açık bir şekilde öne çıkmaktadır. Bu dosya itibarıyla hane geliri ve yaş belirteçleri çok anlamlı sonuç vermemiştir. Bunların dışında haritada cinsiyet birbiriyle kesişmeli olarak değerlendirildiğinden “kadın” en çok değerlendirici birey konumunda olduğundan ana akıma oldukça yakın konumdadır.



**Grafik 1:** Siyasi Parti, Cumhurbaşkanı Adayı, Hane Geliri, Cinsiyet, Yaş Nedensellik Ağ Grafikleri

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Seçim demokrasileri son on yıllarda dünya çapında hızla genişlemiştir (Boix, Miller & Rosato, 2013). Seçim politikalarındaki büyük değişimlerin itici güçlerinin ekonomik mi yoksa kültürel mi olduğu konusundaki tartışmalar artık yerini bu ikisinin nasıl etkileşime girebileceğine dair tartışmalara bırakmaktadır (Kurer, 2020; Gidron & Hall, 2017). Alan yazındaki bu tartışmalara paralel olmayan şekilde, bu çalışmada yer alan sorulara verilen cevaplarda daha çok ekonomi ve göç gibi ülkenin ivedi sorunlarına yanıt çıkması beklenirken, genel anlamda başkan adayının özelliklerine dair yanıtların alınması şaşırtıcı bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Bu sonucun çıkmasında, çalışmaya katılanların genç, üniversite öğrencisi, metropolde yaşayan ve İstanbul ile sınırlı bir örneklemden oluşması gibi hususların rolünün olduğu iddia edilebilir. Katılımcıların oy verme eğilimini ekonomik faktörlerin değil de kültürel faktörlerin daha fazla etkilemesi, bu kitlenin ekonomik gereksinimlerinin ağırlıklı olarak aileleri tarafından karşılanmasına bağlanabilir. Ayrıca bu seçimlerdeki en önemli gündem maddelerinden biri olarak kamuoyunu meşgul eden göç konusuna çok az sayıda katılımcının vurgu yapmaları toplumun genelini ilgilendiren bir konuya yönelik ilgilerinin ne derece sınırlı olduğunun bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

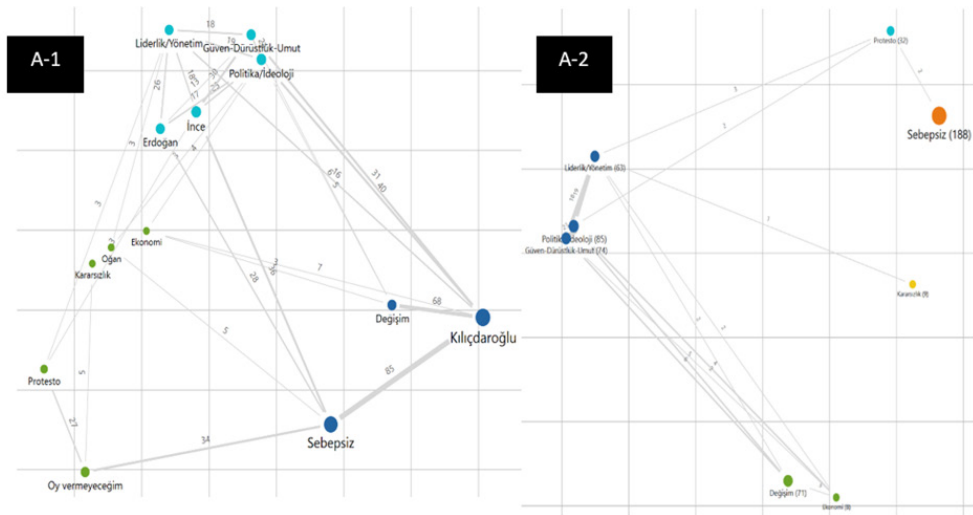
#### 4.2. Tematik İlişkiler: Nedensellik İlişkileri

İlk kümede (ilk küme lacivert ile gösterilmiştir) aday Kılıçdaroğlu beklendiği üzere CHP ile aynı kümede yer almış ve bireylerin aday tercih nedensellikleri en çok “değişim” isteğiyle örtüşmüştür. Değişim temasını takiben bireyler Kılıçdaroğlu tercih nedenleri için “sebepsiz” temasını öne çıkarmışlardır. Sebepsiz tercihi de aynı zamanda Kılıçdaroğlu adayına oldukça yakın konumdadır ve aralarındaki ilişki yüksektir. AK Parti, Memleket Partisi, Erdoğan ve İnce adayları (ikinci küme mavi ile gösterilmiştir) birey tercihleri anlamında yüksek anlamda örtüşmüştür. İki adayın da hitap ettiği kitlenin oy verme nedenselliği birbiriyle hayli örtüşmektedir. Kılıçdaroğlu adayına zıt şekilde bu iki adaya oy verme tercihinde bulunan bireyler değişim gibi nedenselliği adayda olmayan sebep yerine, cumhurbaşkanı adaylarının kişisel özelliklerini ön plana çıkartan sebeplerden ötürü tercihte bulunmuşlardır. Erdoğan için ön plana çıkan tercih sebepleri sırası ile liderlik-yönetim, politika-ideoloji, güven-dürüstlük-umut kategorileri olmuştur. Görüldüğü gibi bireylerin cumhurbaşkanı adayı tercihleri kişi bazında belirleyici olmuştur. Benzer şekilde İnce’de; güven-dürüstlük-umut, politika-ideoloji ve liderlik-yönetim kategorileri ön plana çıkmıştır. Her iki aday için yine sebepsiz tercih edenler olsa da adayların tercih sebebi olarak daha kişisel kategoriler süzgecin üstünde kalmıştır. “Oy vermeyeceğim” tercihinde bulunan bireylerin çoğunlukla “protesto” seçeneğini işaretledikleri rahatlıkla görülürken yine sebepsiz seçeneği ile de yakın ilişkililik kurulmuştur. Oğan’a oy verenlerin siyasi parti tercihleri Zafer Partisi üzerinde yoğunlaşmıştır, yine ittifaktan beklenildiği üzere, sebepsiz seçeneği yine ön plana çıkarken, politika-ideoloji ve liderlik-yönetim seçenekleri de tercih sebebi olmuştur.

Grafiklerde gördüğümüz, nedensellik içerisinde genellikle cumhurbaşkanı aday temasının tamamı ile ilişkilenen “sebepsiz” alt temasıdır. Bu husus aslında bireylerin tercihlerinde çok da bilinçli olmadığı, içinde bulunduğu sosyal ortam ya da aile tercihleri tarafından yönlendirildiği ihtimalini

doğurabilir (Aydın & Özbek, 2004). Esasen kazanan aday bağlamında değerlendirildiğinde cumhurbaşkanı adayının liderlik özellikleri ve adaya güven, adayın dürüstlüğü, geleceğe dair umut vermesi, adayın yönetim için mükabiliyetinin oluşu ve politikalarının tercih sebebi olduğu rahatlıkla görülebilmektedir. Başkanlaşma hâli liderin (adayın) kişisel özelliklerinin ön plana çıkması ile daha yakından da ilişkilendirilebilir (McDonnell, 2017). Bu bağlamda adayın kişisel özelliklerinin elde edilen sonuçlarda kazanan adayla yüksek derecede ilişkili olmasının nedeni, Türkiye’de bir liderin yöneteceğine dair görüşün belirli bir zaman aralığında başkanlaşmaya ne derece yönelindiğini de gösteren durumlardan biri olarak yorumlanabilir.

Bu tip sistemlerde adaylar, seçimlerde seçmenlerin neden onları seçmesi gerektiğini ve sorunların tam olarak nasıl aşılabileceğini krizler üzerinden açıklayarak ve sıklıkla popülist söylemi kullanarak, beceriksizliği diğer liderlere yükleyerek çerçevelerini çizmektedirler (Schneiker, 2020). Bu bağlamda nedensellik temasında (n=530) verili alt temalar şu şekilde tercih edilmiştir: Protesto (32), Politika/İdeoloji (85), Liderlik/Yönetim (63), Kararsızlık (9), Değişim (71), Güven-Dürüstlük-Umut (74), Sebepsiz (188), Ekonomi (8) defa kodlanmıştır ve birbirleriyle kesişimleri ile küme yakınlıkları aşağıdaki ağ grafiğinde görülmektedir.



**Grafik 2:** Cumhurbaşkanlığı Adayı ve Nedensellik Ağ Grafikleri

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

Bazı nedensellik cevaplarına bakmak gerekirse:

Liderlik/Yönetim cevapları:

“Bugüne kadar ülkeye yaptığı hizmetler ve dünün Türkiye’si ile bugünün Türkiye’si arasındaki farkı yükselterek güçlendirmesi.”

“Dediğini yapan ve dik duran bir lider daha da önemlisi karşısındaki rakipleri çok daha kötü.”

“Ülkeyi doğrusuyla yanlışıyla yönetebilecek tek bir aday olduğunu düşünüyorum.”

“Geri kalanının vasıfsız ve çıkarıcı olduğunu düşünüyorum.”

“Diğer adaylara yönetim konusunda pek fazla güvenmediğim için açıkçası kötünün iyisi olarak oyumu veriyorum.”

Politika/İdeoloji cevapları:

“Davamızda yanımızda durduğu için merhametli Müslüman bir yönetici olduğu için.”

“Dinî görüş ve argümanları beni destekliyor.”

“Terörden uzak bir politika izlemesi. Atatürk’ün düşünceleri üzerinden ilerleyip liyakata önem vermesi.”

“Çözüm politikaları kesin olan lafı dolandırmaması.”

“Siyaset dili benim hayat görüşüme uygun, kadına dair yaklaşımı ve mevcut sorunlara çözümünün doğru olduğunu düşünüyorum.”

“Gerçek bir vatansever ve iyi bir siyasetçi olduğunu düşünüyorum.”

Değişim cevapları:

“Ülkenin refaha çıkması için mecburiyetten diyebilirim.”

“Ülkenin bundan sonra farklı bir yönetimle ne duruma geleceğini görmek istiyorum.”

“Oy çoğunluğu dolayısıyla yoksa çok fazla desteklediğim bir aday değildir.”

“Mevcut düzenin değişmesi için en güçlü rakip olduğunu düşünüyorum.”

“Cumhuriyet ayarlarına ve parlamenter sisteme geri dönmeliyiz.”

“Başka bir alternatif yok.”

“Dürüstlüğü ve liyakati ön planda tutacağına inanıyorum. Değişime en yakın olan aday olduğunu düşünüyorum.”

“Maalesef kendisi ittifakın adayı.”

Güven-Dürüstlük-Umut cevapları:

“Kendisine inanıyor ve güveniyorum. Türkiye’yi dış güçlere karşı en iyi savunan bu zamana kadar odur. Avrupa kimi sevmiyorsa onunla olmak lazım. Ülkemizi çok daha iyi yerlere getirmek için sonuna kadar çalışır inanıyorum. Dediklerini yapmıştır başkaları gibi lafta kalmamıştır. O güveni insana veriyor. Türkiye’yi satmaz ve sattırmaz. Doğru yolda olduğunu biliyorum o yoldan devam. Ne yapsalar boş, göklerden gelen bir karar vardır.”

“Cumhur ittifakı olarak altından kalkamayacakları bir şey olmadığını düşünüyorum, Reis seçim zamanı söylediği her vaadini yerini getirdi fazlasıyla, verdiği her sözün layıkıyla yerine getiriyor, diğer hiçbir parti liderinin reisle kıyaslanabileceğini dahi düşünmüyorum, yolum Devlet Bahçeli’nin, Reis’in yoludur ki bu yolda ilerliyorum siyasete küçüklikten atıldım, bu alanda çok fazla görev aldım, işin içinde olmak da farklı bir farkındalık katıyor.”

“Çünkü gerçekten ülkeyi, bizi, geleceği düşünen kendi çıkarlarını milletin önüne koymayan, hırsız olmayan dürüst olan tek insan olduğu için.”

“Dinamik gündeme ayak uydurabilen ve bu adaptasyonu şov olsun diye değil gerçekten yapabileceğini göstererek gerçekleştiren. Yaşlı olmaması. İleri görüşlü (ülkenin başında olmamasına rağmen olacak felaketleri tek tek bilmesi). Amacı iktidar da kalmak olmaması. Her yaşa hitap edebilen biri olması. Çözümleri net olması. Sürekli muhalefetle kavga hâlinde olmaması. Demokratik ve gerçek bir Atatürkçü bakış açısına sahip olması. Kendisine yapılan tüm kötülere kampanyalarına karşı kanıtıyla beraber kendini aklayabilmesi.”

“Fikirlerime hayallerime ve gelecek planlarıma daha iyi bir görüş olduğu için.”

Karasızlık cevapları:

“Kafam çok karışık.”

“Daha karar vermedim.”

“Asıl düşüncem Muharrem İnce idi fakat son zamanlarda yaptığı eylemlerden ötürü çok soğudum. Bir sonraki seçeneğim KK ancak onun da ittifakta bulunduğu kişilerden dolayı oy veresim gelmiyor.”

Ekonomi cevapları:

“Milliyetçilik, ekonomi politikaları, Rusya-ABD ve sığınmacı politikalarını ve görüşlerini destekliyorum.”

“20 küsur yıl bir iktidar için çok fazla. Değişim şart. Kendini devrilmez sanan kişiler bir yerden sonra ileriye gitmiyor. Yaşanan şeyler ortada. Orta kesim diye bir şey kalmadı. Zenginler daha zengin fakirler daha fakir.”

“Ekonomik olarak bizi mahveden ve ülkeyi bir mülteci yuvasına çeviren kişilerin aksi yönünde düşünmesi gençlere gençlerin aktivite ve eğitimine verdiği önem emeklilere yapacakları, ekonomik olarak yapılanların hesabını sorup ekonomiyi düzeltme vaadi uzlaşmacı tavrı ve en önemlisi 20 yılda yapılan hataları yapmayacağını, çalmayacağını, yolsuzluk yapmayacağını düşünüyor olmam.”

“Ekonomi ve yolsuzluk.”

Protesto cevapları:

“Yetersiz kalite ve özelliklerde bir aday. Fakat protesto oy mahiyetinde bir oy. Tamamen tepkisel.”

“Nedeni yok.”

“Uygun yok.”

Sebepsiz cevapları:

“Sebebi yok.”

“Sebep yok.”

Oy vermeyeceğim:

“Hiçbir siyasi partinin oyumu hak ettiğini düşünmüyorum. Hiçbir siyasi kişide tam teşekküllü onurlu bir duruş göremiyorum.”

“Makul ve mantıklı hareket eden bir parti görmüyorum.”

“Türkiye’deki siyasi partilerin Amerikan yanlısı olduğunu ve adayların asıl amaçlarının daha güçlü ve iyi bir Türkiye’den ziyade kendi çıkarları olduğunu düşünüyorum. ‘Oltadaki Balık Türkiye’ kitabının ön sözünde Rockefeller ailesi ile ABD başkanı arasında geçen konuşmada Türkiye’nin ABD’nin Ortadoğu jandarma üssü olduğunu söylemekte ve ben bu durumun hâlâ devam ettiğini düşünüyorum bundan dolayı şu anki partiler ve siyasilere oy vermek istemiyorum.”

“Politik fikrim yok.”

“Aday seçiciliği ve doğru aday.”

“Oligarşinin iç mücadelesinde sağ arasında seçim yapmayacağım.”

“Hiçbirine güvenmiyorum.”

“Mevcut adayların halka olan davranışları, güven vermeyen sözleri vs vs.”

“CHP veya AKP’ye oy vermek istemiyorum ikisi de birbirinden beter.”

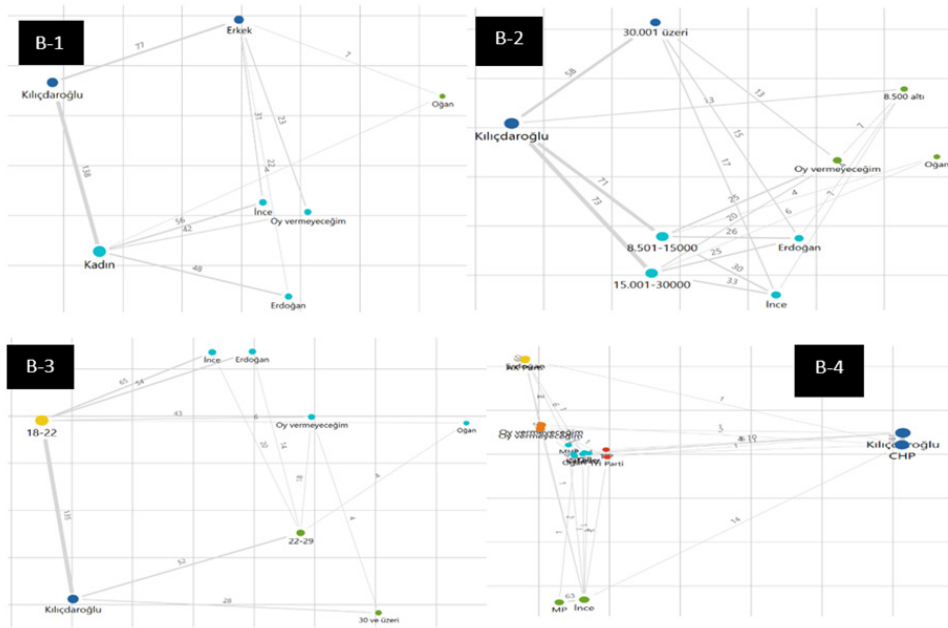
Yukarıdaki örneklerin bazılarında iki ya da üç ayrı nedensellik bir arada bulunabilmektedir. Yazarlar bu durumlarda cevapların içerisinde farklı tematik kodları aynı anda kodlamışlardır.

#### 4.3. Tematik İlişkiler: Demografi ve Siyasi Partiler

Tüm kodlar ve temaların bir arada gösterilmesi tüm ilişkisellik açısından ehemmiyetli olmasının yanında esas sebeplendirme çıktığında kalan değişkenler açısından önemli bir belirleyenin var olup olmadığını bulmak da makale açısından kritik önemdedir. İç içe geçen temaların ayrışması teke tek inceleme altında mümkün olabilmektedir. Bu nedenle verilerin ana sebeplendirilmesi çıkarıldığında kalan ilişkisellik kümeleri incelenmiştir. İlgili verilerin hangi temalarının ikili ilişkide olduğunu tespit etmek ve anlamak adına tematik kodların incelenmesi değerlidir. Aşağıdaki ağ grafiğinde gösterildiği üzere B-1 Cumhurbaşkanı adayları ve cinsiyet ilişkisini; B-2 Cumhurbaşkanı adayları ve hane geliri ilişkisini; B-3 Cumhurbaşkanı adayları ve yaş ilişkisini; B-4 Cumhurbaşkanı adayları ve siyasi partiler ilişkisini göstermektedir.



Bireyler kendi nesnel yaşam koşullarını ve bunun sonucunda ortaya çıkan grup unsurlarını siyasal tercih olarak da yorumlarlar. Bu nedenle, belirli sosyo-yapısal gruplara ait seçmenlerin grup sınırlarını nasıl tanımladığının bilinmesi gerekir. Alan yazında oyların sosyo-demografik özelliklerinin seçmen davranışları üzerindeki etkisi mevcuttur ve sosyo-demografik özelliklerden kaynaklanan grup kimliklerinin seçmenlerin tercihlerini açıklayan belirleyici faktörlerden biri olduğu vurgulanmıştır. Fakat bu çalışma özelinde bulgulara ters olarak sosyo-demografik karakteristikler farklılaştıran faktör olmamıştır. Siyasi parti ve cumhurbaşkanı adayı tercihleri ve bireylerin cinsiyet, yaş ve hane gelirinin tüm kodlar ve temalar altında bakıldığında ağ grafiklerinde Cumhurbaşkanı adaylarının tercih sebepleri demografik özelliklere bağlı gözükmemektedir.



**Grafik 3:** Siyasi Parti, Cumhurbaşkanı Adayı, Cinsiyet, Hane Geliri, Yaş, Ağ Grafikleri

Kaynak: Yazarlar tarafından oluşturulmuştur.

**B-1:** Araştırmanın bulguları, cinsiyetin oy verme davranışına etkisini ele almaktadır. Çok anlamlı olmasa da oransal olarak kadın katılımcıların Erdoğan ve İnce'yi daha yoğun biçimde destekledikleri ve erkeklerin ise Oğan'ı daha fazla tercih ettiği gözlemlenmiştir. Bu bulgular, cinsiyetin oy verme tercihleri üzerinde belirgin etkileri ortaya koyan önceki çalışmaları desteklemektedir (Harteveld, Dahlberg, Kokkonen ve Van Der Brug, 2019; Spierings ve Zaslove, 2017). Görülmüştür ki özellikle Erdoğan'ı (%68,58) ve İnce'yi (%64,37) kadınların erkeklerden daha yüksek oranda destekledikleri sonucuna varılmıştır. Cinsiyetin lider tercihlerindeki etkisini

yansıtan bu durum bir diğer önemli bulgu olabilir. Bunun yanında Oğan'ı destekleyen grubun %63,63'ünün erkek olması, bu grubun daha farklı siyasi tercihlerde bulunduklarını gösteren önemli bir bulgudur. Toplumsal normlar, aile içindeki roller ile ekonomik durum gibi çeşitli faktörlerin oy kullanmada bu cinsiyet farklılıklarını etkilediğini düşündürtebilir. Yine aynı şekilde oy vermeyeceği beyanında bulunanların kadın katılımcıları yakınsadığı ve aynı kümelenme içerisinde oldukları grafikte gözlemlenmektedir. Bu bağlamda oy vermeyeceğim beyanının %35,38'i erkek katılımcılardan oluşurken %64,62'si kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Oy kullanmayacağını belirtenlerin ekseriyetinin kadınlar olması (%64,62) da ayrıca önemli bir konu olarak öne çıkmaktadır. Bu durum kadın seçmen grubunun oy kullanma sürecine daha mesafeli olabileceklerini ve bu mesafeli tutumun toplumsal cinsiyet faktörleriyle bağlantılı olabileceğini göstermektedir. Siyasal tutumlar ve siyasal katılım noktasında kadınlar ve erkekler açısından ciddi bir fark olduğu ve aynı zamanda erkek seçmen grubunun kadın seçmen grubuna göre siyaseten daha aktif olduğu ve siyasal katılım gösterdiği de alan yazınla paralel bulgulanmıştır (Eser ve Sarışahin, 2016; Kalaycıoğlu, 1983; Uluç ve Küçük, 2022; Verba, Burns ve Schlozman, 1997). Kılıçdaroğlu'nu destekleyenlerin %35,81'i erkek katılımcılardan oluşurken %64,19'u kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Erdoğan'ı destekleyenlerin %31,42'si erkek katılımcılardan oluşurken %68,58'i kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Oğan'ı destekleyenlerin %63,63'ü erkek katılımcılardan oluşurken %36,37'si kadın katılımcılardan oluşmaktadır. İnce'yi destekleyenlerin %35,63'ü erkek katılımcılardan oluşurken %64,37'si kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Bununla beraber siyasal hayatta kadınlar da erkekler kadar var olmaya çalışmaktadırlar, nitekim bu katılımın sağlanması ve kadının edilgen durumunun etkene dönmesi istenen sonuçtur (Güldü & Kart, 2009). Elde edilen bulgular, analizlerin özellikle cinsiyet temelli yapılacak olanlarının daha kapsamlı bir şekilde yapılmasının gerekli olduğunu ve gelecekte kadın seçmen grubunun oy kullanma davranışlarının biraz daha fazla öne çıkması gerektiğini göstermektedir. Buna ek olarak erkek ve kadın seçmen oy gruplarının farklı tercihler ve tutumlar sergilemesi, politika yapıcılarının cinsiyet dinamiklerini dikkate almasının önemini ortaya koymaktadır.

**B-2:** Araştırmanın bulguları, hane geliri ile lider tercihi ve oy verme davranışı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Lider tercihleri ve gelir arasında önemli bir ilişki olduğu gözlemlenmektedir. Genel anlamda tüm adaylar ve "oy vermeyeceğim" beyanında bulunanlar da dahil edilerek düşünüldüğünde 8.501-30.000 TL arası tüm gelir gruplarının ortalamayı oluşturduğu görülebilmektedir. Bunun yanı sıra 30.001 TL ve üzeri gelir grubunun daha çok Kılıçdaroğlu'na yöneldiği görülmektedir. Kılıçdaroğlu'nu destekleyenlerin 30.001 TL ve üzeri gelir grubundan 8.500 TL ve altına doğru sıralama yüzdesi verilirse %26,97 – %33,95 – %33,02 – %6,04; büyük anlamda gelir kümelerinin birbirlerine yakınsamadığı görülmektedir. Bireylerin eğer 30.001 TL ve üzeri geliri varsa Kılıçdaroğlu'nu daha fazla tercih ettiği sonucu görülmüştür. Ayrıca bu grubun genelde toplumun daha yüksek gelirli ve eğitimli kesimini temsil ettiği için iktisadi politikalarda daha geniş eşitlik ve sosyal güvenlik vaatlerine destek verdiği düşünülebilir. Kılıçdaroğlu'nu destekleyenlerin, %26,97'sinin 30.001 TL ve üzeri gelir grubunda yer alması, ekonomik konularda bu grubun daha çok güvence arayan bir eğilim sergilediğini göstermektedir. Bu bağlamda Erdoğan'ı destekleyenlerin 30.001 TL ve üzeri gelir grubundan 8.500 TL ve altına

doğru sıralama yüzdesi verilirse %21,42 – %35,71 – %37,14 – %5,71 şeklindedir. Diğer taraftan Erdoğan'ı destekleyen seçmen grubunun %21,42'si 30.001 TL ve üzeri gelir grubundadır. Ayrıca gelir düştükçe Erdoğan'a destek oranının arttığı ortaya çıkmaktadır. Bu veriler Erdoğan'ın daha çok güvenlik ve istikrar odaklı bir liderlik yaklaşımını benimseyen seçmen kitlesine hitap ettiğini göstermektedir. İnce'yi destekleyenlerin 30.001 TL ve üzeri gelir grubundan 8.500 TL ve altına doğru sıralama yüzdesi verilirse %19,54 – %37,93 – %34,48 – %8,04; Oğan'ı destekleyenlerin 30.001 TL ve üzeri gelir grubundan 8.500 TL ve altına doğru sıralama yüzdesi verilirse %9,09 – %54,54 – %36,36 – %0 şeklinde bir tablo ortaya çıkmaktadır. Öte yandan, gelir grupları noktasında İnce ve Oğan'ı destekleyenlerde ise dağılmış bir tercih eğilimi olduğu sonucu gözlemlenmiştir. İnce'yi destekleyenlerin %19,54'ü 30.001 TL ve üzeri gelir grubundadır ve düşük gelir grubundaki destek oranı ise %8,04'e kadar düşmektedir. Bu bulgu İnce'nin orta ve alt gelirli seçmen grupları açısından daha yaygın bir desteğe sahip olduğunu sonucu göstermektedir. Oğan'ı destekleyenlerin %54,54'ü 8.500 TL ve altı gelir grubunda yer almaktadır. Bu seçmenler gelir sıralaması seviyesinde düşük gelir grubunda daha çok yer almaktadır. Bu durum da Oğan'a yönelik desteğin daha çok ekonomik kaygıları olan kesimlerden geldiğini işaret etmektedir. Oy vermeyeceğini beyan edenlerin 30.001 TL ve üzeri gelir grubundan 8.500 TL ve altına doğru sıralama yüzdesi verilirse %20 – %30,76 – %38,46 – %10,76 şeklindedir. Gelir düzeyinin “oy vermeyeceğim” beyanı ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. 30.001 TL ve üzeri gelir grubundaki bireylerin “oy vermeyeceğim” beyanı oranı %20,00 iken, 8.500 TL ve altı gelir grubundaki bireylerin oranı %38,46'dır. Bu da ekonomik sıkıntıların, seçmenlerin seçim sürecine katılım isteksizliklerini artırabileceğini göstermektedir. Özellikle düşük gelirli bireylerin politikaya mesafeli durdukları ve seçimlere katılımı daha düşük oranlar gösterdikleri dikkati çekmektedir. Siyasete ilgi gelir düzeyi yükseldikçe artar, gelir düzeyi düştükçe bu alaka ekonomik sıkıntılar ile yer değiştirebilir (Duran, 2005; Kalaycıoğlu, 1983). Ancak her durumda yüksek gelir ile yüksek katılım, düşük gelir ile düşük katılım ilişkisi gerçeği yansıtmayabilir; bu tarz düşük olmayan siyasi katılım faaliyetleri için daha yüksek gelire gerek duyulabilir (Tatar, 2003). Sonuca bakıldığında, lider tercihi ve oy verme davranışında hane gelirinin önemli bir faktör olduğu ortaya çıkmıştır. Daha çok sosyal adalet ve ekonomik eşitlik vaatlerine yönelen yüksek gelir grubu kişilerden farklı olarak, düşük gelirli bireyler güvenlik ve istikrara daha eğilim göstermekte ve yönelmektedir. Buna ek olarak gelir düzeyinin oy vermeyeceğini beyan edenler üzerindeki etkisi, ekonomik sıkıntıların seçim süreçlerine katılımı olumsuz yönde etkileyebileceğini düşündürtebilir. Hane gelirinin seçmen davranışları üzerindeki etkisini vurgulayan bu bulgular ayrıca önceki çalışmaları da desteklemektedir (Bayburt, 2021; Healy, Persson & Snowberg, 2016).

**B-3:** Yaş ve Cumhurbaşkanı adaylarına yönelik destek eğilimleri ilişkilendirmesi anlamlı bir ilişkilendirme sonucu vermemiştir. Bulgular B-3 üzerinden okunabilir. Kümeler hiçbir şekilde karşı tema ile kesişmediği gözlemlenmiştir. Elde edilen veriler ile yüzdesel dağılımların gösterdiği üzere genç yaş gruplarının özellikle belirli adaylara daha fazla yönelim gösterdiğini açığa çıkarmaktadır. Ancak yine bahsi geçen verilerden destek oranlarının yaş arttıkça farklılık gösterdiği sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda verilere göre, 18-22 yaş aralığındaki seçmenlerin kendi oy kümelerinde %77,14'ü Erdoğan'ı; %62,79'u Kılıçdaroğlu'nu; %74,71'i İnce'yi ve %54,54'ü

Oğan'ı desteklerken, oy vermeyeceğini belirtenlerin oranı %66,15 olarak tespit edilmiştir. Seçmen tercihlerinin yaş ile ilişkisini ele alan çalışmalar incelendiğinde, gençlerin aday tercihlerinde ideolojik ve duygusal nedenselliklerin daha fazla ekili olduğu görülürken değişime de daha açık oldukları üzerinde durulmaktadır (Dalton, 2014; Inglehart, 1997). Fakat bu durum, tüm gençlerin aynı şekilde davrandığını göstermemektedir, böyle bir çıkarım yapılamaz. Ekonomik faktörler, kültürel değişimler ve tarihsel bağlam hâlâ siyasal tercihleri etkileyebilmektedir. 22-29 yaş aralığında ise Erdoğan'ı destekleyenlerin oranı %20; Kılıçdaroğlu'nu destekleyenlerin %24,18; İnce'yi destekleyenlerin %22,98; Oğan'ı destekleyenlerin %36,36 ve oy vermeyeceğini belirtenlerin %27,69 olduğu görülmektedir. 30 yaş ve üzeri grupta Erdoğan'a destek oranı %2,85; Kılıçdaroğlu'na %13,02; İnce'ye %2,29 ve Oğan'a %9,09'dur. Bunun yanında alan yazında yaş ilerledikçe seçmen davranışlarında istikrarın arttığı ve geleneksel parti yapılarının daha fazla destek aldığı vurgulanmaktadır (Lipset, 1981; Tilley & Evans, 2014), bu anlamda yaş aldıkça muhafazakârlaşıldığı iddia edilen alan yazınla ters bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Bu sonuç çalışmanın üniversite öğrencileri arasında gerçekleştirilmiş olmasıyla ilişkili olabilir. Oy vermeyeceğini beyan edenlerin 18-22/ 22-29/ 30 ve üzeri yaşların sıralama yüzdesi verilirse %66,15 – %27,69 – %6,15 olarak sıralanmaktadır. Yaş gruplarına göre oy verme davranışları farklılaşsa da, yapılan çalışmada varılan bulgular yaş ile aday tercihleri arasında bu makale için istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkilendirme yapılamayacağı sonucuna varılmıştır. Ancak belirli yaş gruplarında seçim kampanyaları ve aday söylemlerinin değişik ve kişisel, grupsal farklılıklar yaratabileceği göz önünde tutulmalıdır.

**B-4:** Siyasi parti ve Cumhurbaşkanı adayları beklenildiği ve makalenin iddiası olan ilişkilendirme ve kümelenmeyi sergilemiştir. AK Parti ve Erdoğan (sarı küme); CHP ve Kılıçdaroğlu (lacivert küme); MP ve İnce (yeşil küme); oy vermeyeceğim ve oy vermeyeceğim (turuncu küme) gibi. Buna karşın İYİ Parti, MHP, Zafer Partisi, TİP gibi partiler kendilerine küme ortalarında yer bulmuşlardır. Öyle ki, İYİ Parti ve TİP (kırmızı küme) Kılıçdaroğlu adayına daha yakın kümelenirken; MHP, ZP, YSP (mavi küme) daha Erdoğan'a yakın kümelenmiştir ve neredeyse tam örtüşme söz konusudur. Elde edilen bu bulgular beklendiği üzere partilerin cumhurbaşkanı adaylarının seçmenler tarafından da kabul gördüğünü ve partilerin çizdikleri istikamet doğrultusunda oy kullandıklarını göstermektedir. Seçim öncesi oluşan kamplaşma ortamının bir yansıması olarak ortaya çıkan bu durum özellikle Kılıçdaroğlu ve Erdoğan'ın kendi partilerinin seçmenlerinin neredeyse tamamının oyunu aldığını ancak onlara destek verilmesini isteyen partilerin seçmenlerinin işaret edilen Cumhurbaşkanı adayına yüksek oranda yönelmediğini göstermektedir. Gerek seçim sisteminden kaynaklı olarak ortaya çıkan durum, gerekse iki adayın kamuoyunda çok fazla ön planda olmaları ve partilerinin güçlü olmaları potansiyel Cumhurbaşkanı adayı olarak iki ismin diğer adaylardan ayrışmasına yol açmıştır. Bu durum makale kapsamında ele alınan başkanlaşma kavramı ekseninde de yorumlanabilir. Siyasi liderlerin güç ve özerklik kazanarak hükûmet ve seçim siyasetindeki partilerden daha bağımsız hale geldikleri bir sürecin sonucunda ortaya çıkan Başkanlaşma kavramı, siyasi partilerin programlarının veya vaatlerinin yerine başkanın kişisel karizmasının ve söylemlerinin ön plana çıkmasını vurgulamaktadır. Cumhurbaşkanlığı seçimleri bağlamında, parti liderleri sıklıkla diğer siyasi partilerle koalisyonlar kurarak destek tabanlarını

geniştirmeye çalışmaktadır. Bu çaba, koalisyon ortaklarıyla güçlü ilişkilerin geliştirilmesini ve bu ağlar aracılığıyla siyasi desteğin harekete geçirilmesini gerektirmektedir (Ropik & Qibtiyah, 2021). Bir başka deyişle başkanlaşma, liderlerin parti içi ve koalisyon dinamiklerinin inceliklerine bağımlı hale geldikleri bir bağımlılık durumu yaratma potansiyeline sahip olmaktadır (Bennister & Worthy, 2024). Bu dinamik, liderlerin iktidarlarını sürdürebilmek için sürekli olarak destek aramalarını gerektirmektedir. Kendi partilerinin ve koalisyon ortaklarının desteğinin yetmediği noktalarda da farklı partilerinin desteklerinin kazanılması önemli hale gelmektedir.

## 5. Sonuç ve Öneriler

Siyaset bilimi alan yazınında ağırlıklı olarak oy verme davranışlarının ekonomik veya kültürel nedenlerden kaynaklanabileceği vurgusu ön plana çıkmaktadır. Bu çalışma kapsamında katılımcılardan elde edilen yanıtlar ekonomi ve göç gibi ülkenin acil olarak nitelendirilebilecek sorunlarının aksine genellikle cumhurbaşkanı adayının özelliklerinin ön plana çıktığını ortaya koymaktadır. Ayrıca başkanlaşma kavramı ekseninde konuya bakılması da bu çalışmanın ayırt edici özelliklerinden biri olarak nitelendirilebilir. Başkanlaşma, parlamenter sistemlerde siyasi güç dinamiklerinde, otoritenin bireysel liderlerde merkezileşmesi, medyanın kişiliklere odaklanması ve yönetim yapılarının bu değişikliklere uyum sağlayacak şekilde uyarlanması ile karakterize edilen önemli bir değişimi temsil etmektedir. Ortaya çıkan bulgular, başkanlaşma kavramsallaştırmasıyla birlikte siyasi liderlerin seçim sürecinin merkezî aktörleri hâline geldiklerini tasdiklemektedir. Bununla birlikte genç seçmenlerin oy tercihlerinin altında yatan motivasyonlarının mevcut alan yazındaki tartışmalara farklı bir bakış kazandıracağı da düşünülebilir.

Katılımcıların göç ve ekonomi gibi toplumun genelini etkileyen bir konuda fikir beyan etmemeleri, konuya ilgilerinin sınırlı olduğunu akla getirmektedir. Genç, metropolde ikamet eden ve üniversite eğitime devam eden seçmenlerin genel anlamda oy verme eğilimlerinin ekonomik faktörlerden ziyade kültürel faktörlerden etkilenmesi, bu grubun ekonomik ihtiyaçlarının öncelikli olarak aileleri tarafından karşılandığını düşündürmektedir.

Bu çalışmada bazı kısıtlamalar mevcuttur. İlk olarak, olasılıklı olmayan bir örnekleme tekniğinin kullanılması sonuçların genellenebilirliğini azaltmış, popülasyonu temsil etme olasılığını düşürmüştür ve bulgularda potansiyel yanlılıklara yol açmış olabilir. Bir diğer kısıtlama ise örneklemin yalnızca Türkiye’de bir şehir merkezinde okuyan genç yetişkin üniversite öğrencilerinden oluşmasıdır; dolayısıyla sonuçlar katılımcıların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Gelecekteki araştırmalar, nitel bulguları desteklemek için nicel verileri de içeren yöntemler kullanılarak yapılırsa genç seçmenlerin oy verme davranışlarına daha geniş bir perspektiften bakılması kolaylaşabilir.

Sonuç olarak, İstanbul’da yükseköğrenim gören 448 katılımcının katılım gösterdiği bu çalışma, Mayıs 2023 seçimlerinde oy kullanma hakkına sahip olan üniversite öğrencilerinin tercih ettikleri başkan adaylarını ve desteklerinin nedenlerini ortaya koymuştur. Katılımcıların başkanlık sürecindeki adaylara ilişkin tercihleri konusunda çerçeve oluşturmak için oy verme davranışı

ve başkanlaşma üzerine mevcut araştırmalar kullanılmıştır. Kullanılan nitel analizi desteklemek amacıyla değişkenler arasında çeşitli ağ haritası analizleri gerçekleştirilmiştir. Analiz, katılımcıların oy verme nedenlerinin farklılık gösterdiğini ancak başkan adayı tercihinin hane geliri, yaş veya cinsiyet gibi değişkenlerden etkilenmediğini ortaya koymuştur. Kılıçdaroğlu tercihi için değişim isteği; Erdoğan ve İnce için kişisel/karakteristik özellikler ve ideoloji belirleyici olmuş; Oğan için ise ekonomik faktörler ve kararsız açıklamalar öne çıkmıştır. Hedef seçmen kitlesini anlamayı ve etkili kampanya stratejileri/propaganda yöntemleri geliştirmeyi amaçlayan siyaset bilimcileri ve siyasi partilerin, bu çalışma tarafından sunulan içgörülerden faydalanması beklenmektedir.

## Kaynakça

- Acar, E. & Becel, Y. (2021) Üniversite Gençliğinin Gönüllü Siyasal Katılımı: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Çalışmalar Dergisi* 2(1), 15–35.
- Adida, C. L., Laitin, D. D. & Valfort, M. A. (2015) Religious Homophily in a Secular Country: Evidence from a Voting Game in France. *Economic Inquiry* 53(2), 1187–1206.
- Akman, K. (2021) Türkiye’de Gençlik ve Siyaset: Gelecek İçin Nasıl Bir Katılım? *Türkiye Siyaset Bilimi Dergisi* 4(1), 157–181.
- Altın, E. & Kasımoğlu, M. (2018) Gençlerin Siyasal Katılımı: Şırnak Örneği. *Gençlik Araştırmaları Dergisi* 6(14), 111–148.
- Altıntop, A. K., Özoflu, M. A. & Özbey, Y. (2023) A Thematic Analysis of Youtube Comments on 2020 Turkish–Greek Border Crisis: The Case of Euronews. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi* 5(8), 259–288.
- Aydın K. & Özbek V. (2004) Ailenin Seçmen Davranışları Üzerindeki Etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 2(8), 144–167.
- Ayvaz, M. E. (2018) Devlet Başkanı ve Siyasi Parti İlişkisi Üzerine. *Liberal Düşünce Dergisi* 23(91-92), 113–142.
- Barreto, M. A., Mario V. & Woods, N. D. (2005) Metropolitan Latino Political Behavior: Voter Turnout and Candidate Preference in Los Angeles. *Journal of Urban Affairs* 27(1), 71–91.
- Bayburt, B. (2021) Türkiye’de Siyasal Tercihleri Etkileyen Faktörler. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 9(1), 19–41.
- Bennister, M. & Worthy, B. (2024) The ‘Electoral Presidentialization’ of Silvio Berlusconi and Boris Johnson: Chaos, Controversy, and Lost Chances. *The British Journal of Politics and International Relations* 26(4), 1231–1251.
- Bennett, W. L. & Segerberg, A. (2012) The Logic of Connective Action: Digital Media and the Personalization of Contentious Politics. *Information, Communication & Society* 15(5), 739–768.
- Berelson, B. R., Lazarsfeld, P. F. & McPhee, W. N. (1986) *Voting: A Study of Opinion Formation in a Presidential Campaign*. Chicago: University of Chicago Press.
- Blais, A. & Dobrzynska, A. (1998) Turnout in Electoral Democracies. *European Journal of Political Research* 33(2), 239–261.
- Boix, C., Miller, M. K. & Rosato, S. (2013) A Complete Data Set of Political Regimes, 1800–2007. *Comparative Political Studies* 46(12), 1523–1554.
- Boulianne, S. (2009) Does Internet Use Affect Engagement? A Meta-analysis of Research. *Political Communication* 26(2), 193–211.



- Boyras, C. (2010) Siyasi Partilerin Gençlik Teşkilatlarında Siyaset ve Demokratik Katılım. C. Boyraz (der.) *Gençler Tartışıyor Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (129-163). İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırma Vakfı.
- Brand, J. E. (2010) Civic Returns to Higher Education: A Note on Heterogeneous Effects. *Social Forces* 89(2), 417–433.
- Campbell, A. vd. (1960) *The American Voter*. Chicago: University of Chicago Press.
- Caprara, G. V., Barbaranelli, C. & Zimbardo, P. G. (2002) When Parsimony Subdues Distinctiveness: Simplified Public Perceptions of Politicians' Personality. *Political Psychology* 23(1), 77–95.
- Caprara, G. V. vd. (2007) The Simplicity of Politicians' Personalities across Political Context: An Anomalous Replication. *International Journal of Psychology* 42(6), 393–405.
- Castells, M. (2010) Communication Power: Mass Communication, Mass Self-communication, and Power Relationships in the Network Society. J. Curran (der.), *Media and Society* (3-18). New York & London: Bloomsbury Academic.
- Coufalová, L., Mikula, Š. & Ševčík, M. (2023) Homophily in Voting Behavior: Evidence from Preferential Voting. *Kyklos* 76(2), 281–300.
- Çakır, H. & Biçer, A. (2015) Türkiye Yerel Seçimlerinde Seçmen Tercihlerini Etkileyen Kriterler: 30 Mart 2014 Yerel Seçimleri Kayseri Örneği. *Erciyes İletişim Dergisi* 4(1), 98–112.
- Çetintürk, V. E. & Küçük, H. (2019) Gençlik Politikalarında Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme: Türkiye ve Finlandiya Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 24(2), 263–284.
- Dalton, R. J. (2014) *Citizen Politics: Public Opinion and Political Parties in Advanced Industrial Democracies*. Washington: CQ Press.
- Doğan, A. & Göker, G. (2013) *Siyasal İletişim Araştırmaları*. Ankara: Nobel Yayınları
- Downs, A. (1957) *A Theory Economic of Democracy*. New York: Harper & Row.
- Duran, H. (2005) Siyasal Katılmayı Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Tavşanlı-Kütahya Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13, 131–152.
- Easterbrook, M., Kuppens, T. & Manstead, A. (2015) The Education Effect: Higher Educational Qualifications Are Robustly Associated with Beneficial Personal and Socio-political outcomes. *Social Indicators Research* 126(3), 1261–1298.
- Erdoğan, İ. E. (2012) Üniversite Öğrencilerinin Oy Verme Davranışlarında Etkili Olan Faktörlere Yönelik Bir Araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi* 2(1), 55–70.
- Eser, H. B. & Sarışahin, P. (2016) Cinsiyet-Siyasal Katılım İlişkisi: SDÜ Örnek Olayı. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi* 7(15), 38–58.
- Fobel, L. & Kolleck, N. (2021) Cultural Education: Panacea or Amplifier of Existing Inequalities in Political Engagement? *Social Inclusion* 9(3), 324–336.
- Galston, W. A. (2001) Political Knowledge, Political Engagement, and Civic Education. *Annual Review of Political Science* 4(1), 217–234.
- Gidengil, E. vd. (2017) Turnout and Education: Is Education Proxying for Pre-adult Experiences within the Family? *Political Science Research and Methods* 7(2), 349–365.
- Gidron N. & Hall P. A. (2017) The Politics of Social Status: Economic and Cultural Roots of the Populist Right. *British Journal of Sociology* 68(S1), 57–84.
- Göksel, T. & Çınar Y. (2011) *Mevcut Seçim Sisteminin İyileştirilmesine Yönelik Sayısal Analizler ve Politika Önerileri*. Ankara: Mattek Yayıncılık.
- Gschwend, T. (2004) *Strategic Voting in Mixed Electoral Systems*. Wiesbaden: Statistisches Bundesamt.



- Güldü, Ö. & Kart, M. E. (2009) Toplumsal Cinsiyet Roller ve Siyasal Tutumlar: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 64(03), 97–116.
- Hafizoğlu, Y. (2021) Z Kuşağı Seçmen Davranışları. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi* 4(2), 141–164.
- Harteveld, E. vd. (2019) Gender Differences in Vote Choice: Social Cues and Social Harmony as Heuristics. *British Journal of Political Science* 49(3), 1141–1161.
- Healy, A., Persson, M. & Snowberg, E. (2016) Digging into the Pocketbook: Evidence on Economic Voting from Income Registry Data Matched to a Voter Survey. *American Political Science Review* 111, 771–785.
- Heywood, A. (2011) *Siyaset*. Çev. B. B. Özipek vd. Ankara: Adres Yayınları.
- Hooghe, M. (2004) Political Socialization and the Future of Politics. *Acta Politica* 39, 331– 341.
- Inglehart, R. (1997) *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. Princeton: Princeton University Press.
- Johnston, R. vd. (1992) *Letting the People Decide: Dynamics of a Canadian Election*. Stanford: Stanford University Press.
- Kahne, J. & Middaugh, E. (2008) Democracy for Some: The Civic Opportunity Gap in High School. CIRCLE Working Paper, No. 59. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED503646.pdf> (Erişim Tarihi: 30.12.2024).
- Kalaycıoğlu, E. (1983) *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Karacaoğlu, K. & Ozan, E. N. (2023) Liderlerin Üslubuna İlişkin Algıların, Seçmenlerin Oy Verme Davranışlarına Etkisinde, Dindarlığın Düzenleyici Rolü: Üniversite Öğrencileri Örneği. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 13(2), 1243–1258.
- Kayaoglu, A. (2017) Voting Behavior of the Youth in Turkey: What Drives Involvement in or Causes Alienation from Conventional Political Participation? *Turkish Studies* 18(1), 32–55.
- Krauss E. S. & Nyblade B. (2005) ‘Presidentialization’ in Japan? The Prime Minister, Media and Elections in Japan. *British Journal of Political Science* 35(2), 357–368.
- Kurer T. (2020) The Declining Middle: Occupational Change, Social Status, and the Populist Right. *Comparative Political Studies* 53(10–11), 1798–1835.
- Küçük, H. Ö. & Toklu, İ. T. (2020) Seçimlerde Oy Verme Davranışını Ne Etkiler? Z Kuşağı Üzerine Bir Araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal* 8(5), 4546–4574.
- Küçükşabanoglu, Z. (2021) *Z’nin Siyaseti*. İstanbul: Motto Yayınevi
- Lau, R. R. & Redlawsk, D. P. (2006) *How Voters Decide: Information Processing in Election Campaigns*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Laughland-Booÿ, J., Skrbis, Z. & Ghazarian, Z. (2018) The Voting Strategies of Young People: A Conceptual Framework. *Australian Journal of Political Science* 53(2), 143–159.
- Lipset, S. M. (1981) *Political Man: The Social Bases of Politics*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- McDonnell, D. (2017) Populist Leadership. *Social Alternatives* 36(3), 26–30.
- Metropoll (2021) Türkiye’nin Nabızı Ocak 2021. <https://www.metropoll.com.tr/upload/content/files/1883-tn-ocak21.pdf> (Erişim Tarihi: 18.12.2024).
- Mughan, A. (2000) *Media and the Presidentialization of Parliamentary Elections*. London: MacMillan.
- O’Connor, C. & Joffe, H. (2020) Intercoder Reliability in Qualitative Research: Debates and Practical Guidelines. *International Journal of Qualitative Methods* 19, 1–13.
- Ohme, J., de Vreese, C. H. & Albaek, E. (2018) The Uncertain First-time Voter: Effects of Political Media Exposure on Young Citizens’ Formation of Vote Choice in a Digital Media Environment. *New Media & Society* 20(9), 3243–3265.

- Özhan, M. (2021) Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin Seçmen Davranışına Etkisi. *Avrasya Dosyası* 12(2), 115–136.
- Ropik, A. & Qibtiyah, M. (2021) Millennial Political Concerns and Political Preferences towards Presidential Election in 2019: Evidence from Palembang. *Jurnal Studi Sosial Dan Politik* 5(2), 189–202.
- Poguntke, T. & Webb, P. (der.) (2005) *The Presidentialization of Politics: A Comparative Study of Modern Democracies*. New York: Oxford University Press.
- Schneider, A. (2020) Populist Leadership: The Superhero Donald Trump as Savior in Times of Crisis. *Political Studies* 68(4), 857–874.
- Sevi, S. (2021) Do Young Voters Vote for Young Leaders? *Electoral Studies* 69, 1-8.
- Sundström, G. (2009) 'He who Decides': Swedish Social Democratic Governments from a Presidentialisation Perspective. *Scandinavian Political Studies* 32(2), 143–170.
- Spierings, N. & Zaslove, A. (2017) Gender, Populist Attitudes, and Voting: Explaining the Gender Gap in Voting for Populist Radical Right and Populist Radical Left Parties. *West European Politics* 40(4), 821–847.
- Tatar, T. (2003) Malatya'da Siyasi Katılım: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 13(1), 331–350.
- Tilley, J. & Evans, G. (2014) Ageing and Generational Effects on Vote Choice: Combining Cross-sectional and Panel Data to Estimate APC effects. *Electoral Studies* 33, 19–27.
- Türkiye Gençlik Araştırması Yönetici Özeti (2023) Ankara: Konrad-Adenauer-Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği.
- Uluç, A. & Küçük, A. (2022) Cinsiyet Açısından Siyasal Katılım. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi* 5(1), 177–191.
- Vecchione, M., González Castro, J. L. & Caprara, G. V. (2011) Voters and Leaders in the Mirror of Politics: Similarity in Personality and Voting Choice in Italy and Spain. *International Journal of Psychology* 46(4), 259–270.
- Verba, S., Burns, N. & Scholzman, K. L. (1997) Knowing and Caring about Politics: Gender and Political Engagement. *The Journal of Politics* 59(4), 1051–1072.
- Weakliem, D. L. (2002) The Effects of Education on Political Opinions: An International Study. *International Journal of Public Opinion Research* 13(2), 141–157.
- Webb, P. & Poguntke, T. (2013) The Presidentialisation of Politics Thesis Defended. *Parliamentary Affairs* 66(3), 646–654.
- Yalley, A. A. (2021) Voter and Political Candidate's Status Homophile: A Ghanaian Context. *Journal of Political Marketing* 20(2), 175–197.
- Yentürk, N. (2008) Gençlerin Yaşamlarını Çevreleyen Alanlarda Gençlik Politikaları Önerileri. N. Yentürk, Y. Kurtaran & G. Nemutlu (der.) *Türkiye'de Gençlik Çalışması ve Politikaları* (47–80). İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008) *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksek Seçim Kurulu (2023) 14 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve 28. Dönem Milletvekili Genel Seçimleri Seçim İstatistikleri Bülteni. <https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/14Mayis2023CBSecimIstatistik.pdf> (Erişim Tarihi: 15.12.2024).
- Zukin, C. vd. (2006) *A New Engagement? Political Participation, Civic Life, and the Changing American Citizen*. New York: Oxford University Press.

## Voting Tendency of University Students in the 2023 Presidential Election of Türkiye: A Qualitative Study

Gökçe ÖZKILIÇCI\*   
Merve Hazer YİĞİT UYAR\*\* 

Voting behavior is critical to understanding the relationships between individuals, society, and politicians, as well as the role of citizens in participating in the electoral process within a democratic country. One of the fundamental and enduring responsibilities of being an active and engaged citizen in a participatory democratic system is to take part in the electoral process.

Voting behavior is inherently complex and represents the most significant and practical form of political participation, allowing individuals to express their opinions. The literature on voting behavior identifies numerous components that influence voter decisions. These include psychological, sociological, and economic factors, which collectively shape the choices made by voters. Therefore, understanding voter preferences and the relationships between voters and candidates is crucial for comprehending the dynamics of political participation

Research examining the voting behavior of young people has primarily focused on their likelihood of participating in elections and the factors influencing their decision-making processes. However, it is equally important to explore the reasons and motivations of new voters, particularly those in the process of forming their political identity. Young voters are often more impressionable than experienced voters, and their political preferences are shaped by various factors, including family influence, societal trends, and exposure to political information. Moreover, young voters have been shown to play a significant role in shaping electoral trends, which can influence broader voting patterns across age groups in subsequent elections. The study of voting behavior is pivotal in elucidating the intricate relationship between individuals, society, and politicians. An examination of election participation rates reveals that Türkiye has achieved comparatively high levels of voter turnout compared to Western countries. Notably, the proportion of voters within the 18-34 age demographic has increased in recent general elections in Türkiye. This

---

\* Asst. Prof., Fenerbahçe University, gokce.ozkilicci@fbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6451-7952

\*\* Asst. Prof., Üyesi, Fenerbahçe University, merve.yigit@fbu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2412-2494

phenomenon highlights young voters as a critical demographic for politicians. To secure their votes, politicians develop policies and discourses specifically aimed at influencing young voters.

The political preferences of young people are significant not only for researchers but also for politicians seeking to attract their attention. With Türkiye's transition to a presidential system in 2017, the more central role played by leaders in the election process has become a focal point of research. Recent studies indicate that young people tend to view the parliamentary system as more suitable than the current presidential system. Consequently, examining the factors that shape young people's political behavior and their perspectives on the political system is essential for understanding democratic processes in Türkiye.

This research examines the qualitative nature of university students' voting behavior by focusing on their reasons and motivations for supporting political leaders. The study aims to identify which political parties and presidential candidates university students in İstanbul supported in the 2023 Presidential and Parliamentary General Elections, thereby addressing a gap in the literature and offering a unique qualitative perspective. The study was conducted with 456 university students in İstanbul, focusing on their political preferences and the rationale behind their voting decisions. Participants were required to be 18 years of age or older, currently enrolled in university, and willing to participate voluntarily. Data were collected using an online survey tool (Google Forms) and the convenience sampling method. The demographic composition of the sample was as follows: 35.71% male, 64.29% female, 67.63% aged between 18-22, and 8.26% aged 30 or older. Ethics committee approval for the study was obtained from the Fenerbahçe University Social and Human Sciences Ethics Committee. The primary objective was to understand the voting preferences and motivations of university students in İstanbul for the 2023 elections.

The research utilized the network mapping model to analyze the data prior to the presidential elections. This method involved analyzing the frequency and usage of words, reasons, and responses, while creating categories to avoid overlap. A total of 2,770 responses were coded and analyzed using MAXQDA software. The thematic analysis yielded 33 codes, which were grouped into main themes, including causality, demographic characteristics, presidential election preferences, and political party preferences. To ensure consistency and minimize measurement error, the coding was performed independently by multiple coders. The survey responses were coded twice, with a two-month interval between codings, to ensure reliability and coding security.

The study focuses on analyzing the relationship between political party preferences, causality, and individuals' gender, age, and household income across all codes and themes. The results indicate that the motivations behind presidential candidate preferences were predominantly associated with pressing national concerns, such as the economy and immigration. Additionally, the characteristics of the presidential candidates themselves played a significant role in shaping preferences. This finding is particularly relevant given that the participants were young university students residing in metropolitan areas, specifically İstanbul. Cultural factors, such as family support, were found to exert a stronger influence on voting intentions than economic factors, as

the economic needs of this demographic are predominantly met by family members. Interestingly, despite the prominence of immigration in the electoral agenda, participants demonstrated limited interest in this issue, reflecting a broader disinterest in social issues. The findings align with existing literature on voting behavior, which highlights the influence of socio-psychological and demographic factors on voter preferences

Moreover, the study underscores the increasing importance of young voters as a demographic group, as their political preferences are shaped by both personal and societal factors. With Türkiye's transition to a presidential system in 2017, the central role of political leaders in elections has become a focal point of research, further emphasizing the personalization of politics.

Consequently, this study contributes to the understanding of youth political participation and the factors shaping their voting behavior, offering valuable insights for researchers, policymakers, and political leaders.

The study revealed that individual preferences for presidential candidates in Türkiye are influenced more by personal characteristics than by a desire for change. While the themes of "no reason" and "change" were closely associated with Kılıçdaroğlu, categories such as leadership-management, politics-ideology, and trust-honesty-hope were prominent for Erdoğan and İnce. For İnce, the primary voting motivations were trust-honesty-hope, politics-ideology, and leadership-management. Interestingly, the "no reason" sub-theme was linked to all presidential candidates, suggesting that social circles or family preferences may play a significant role in shaping voter decisions. The study also highlighted that the presidential status is closely tied to the personal characteristics of the leader. In such systems, candidates often employ populist discourse to persuade voters, emphasizing how crises can be resolved under their leadership. The most frequently observed sub-themes within the causality theme included protest, politics/ideology, leadership/management, decision-making, change, trust-honesty-hope, causelessness, and economic concerns.

The research also examined the relationship between demographic characteristics and political party/leader preferences in Türkiye. A network graph analysis revealed connections between presidential candidates and factors such as gender, household income, age, and political party affiliation. The findings indicated that socio-demographic characteristics were not significant in explaining voter preferences. Female participants exhibited stronger support for Erdoğan and İnce, while those intending to abstain from voting were more closely aligned with female individuals. Participants with an average income (8,501-30,000 TL) and those aged 30 or older showed a stronger inclination toward Kılıçdaroğlu. However, the relationship between age and presidential candidacy did not yield significant results. The clustering of political parties and presidential candidates aligned with expectations: the AK Party and Erdoğan (yellow cluster), CHP and Kılıçdaroğlu (dark blue cluster), MP and İnce (green cluster), and abstainers (orange cluster). Parties such as İYİ Party, MHP, Zafer Party, and TİP were positioned midway between

these clusters. These findings underscore the importance of understanding demographic factors in shaping political party and leader preferences.

The study specifically focused on the voting behavior of university students in İstanbul during the May 2023 elections. A survey of 448 participants aimed to identify their preferred presidential candidates and the reasons behind their support. The results showed that voting motivations varied but were not significantly influenced by factors such as household income, age, or gender. The desire for change emerged as the primary factor for Kılıçdaroğlu, while personal characteristics and ideology were the main determinants for Erdoğan and İnce. For Oğan, economic concerns and undecided statements were the most prominent factors. These findings suggest that young voters, particularly university students, are influenced by a combination of personal and ideological factors, as well as their perceptions of the candidates' ability to address pressing national issues. The study's findings align with broader research on voting behavior, which emphasizes the personalization of politics and the role of candidates' personal characteristics in shaping voter preferences.

This phenomenon, known as the “personalization of politics,” has become increasingly prominent in modern democracies, where voters prioritize the traits and leadership qualities of candidates over institutional or policy-based considerations. Additionally, the study highlights the limited role of socio-demographic factors, such as age and income, in determining voter preferences, which is consistent with findings from other studies on electoral behavior in Türkiye. The emphasis on economic concerns, particularly for Oğan, reflects the significant impact of economic factors on voter decision-making, as noted in previous research.

The findings of this study are expected to contribute to the development of effective campaign strategies and propaganda methods by political scientists and political parties. By understanding the motivations and preferences of young voters, political actors can better tailor their messages to resonate with this critical demographic. Furthermore, the study provides valuable insights into the dynamics of voting behavior in Türkiye, particularly in the context of its transition to a presidential system, where the central role of leaders has become a defining feature of the electoral process.